

Pójście do szkoły to ważne wydarzenie w życiu dziecka i rodziny, ale także pełne napięcia: czy dziecko odniesie sukces, czy pojawią się trudności?

Gotowość do uczenia się rozumie się jako:

- 1) Zainteresowanie uczeniem się nowych rzeczy.
- 2) Nieprzerywanie danej czynności, nawet gdy się to nie udaje (trudności tak, muszą być, ale ważne, by je dziecko pokonywało).
- 3) Robienie postępów, nawet nieznacznych (program).
- 4) Podejmowanie ponownych prób.
- 5) Koncentrowanie uwagi dowolnej nie tylko na tych treściach, które są zgodne z zainteresowaniami dziecka.

Dojrzałość szkolna to gotowość do podjęcia przez dziecko zadań i obowiązków, jakie stawia przed nim szkoła.

Przygotowanie do szkoły polega na wytworzeniu różnorodnych umiejętności i przyzwyczajzeń oraz odpowiednich cech charakteru, które będą przydatne do nauki. Dobry start w klasie pierwszej jest ważny dla dalszej kariery; istotny jest pozytywny stosunek do nauczycieli i szkoły, nauki.

Dojrzałość obejmuje sfery:

- rozwój fizyczny,
- rozwój emocjonalno – społeczny,
- intelektualny (umysłowy), w tym: poziom opanowania umiejętności i wiadomości, zasób słownictwa, mowa, sposób wypowiedzania się, myślenie logiczne, uwaga, poziom rozwoju funkcji percepcyjno – motorycznych.

1. Dojrzałość fizyczna

- to ogólna sprawność organizmu i zdrowie dziecka: wzrok, słuch, choroby przewlekłe, otyłość (bilanse)

-sprawność: manualna, graficzna (uchwyt), ogólnoruchowa; lateralizacja

Dziecko szkolne dysponować musi odpowiednim zasobem sił fizycznych i odpornością na zmęczenie. Wielogodzinne siedzenie w ławce, noszenie ciężkiego tornistra szkolnego i wykonywanie różnych zadań umysłowych może być trudne nawet dla dziecka zdrowego.

2. Dojrzałość emocjonalna to: -umiejętność kontrolowania i panowania nad własnymi emocjami, zdolność do przeżywania bogatego i zróżnicowanego świata uczuć, -zmniejszenie impulsywności reakcji dziecka,

-umiejętność radzenia sobie z porażkami,

- wyrażanie emocji w sposób akceptowany społecznie

Cechy dziecka dojrzałego emocjonalnie:

- bez problemu rozstaje się z rodzicami na czas pobytu w szkole
- kontroluje swoje emocje (złość, lęk), nie uzewnętrznia ich w sposób gwałtowny
- adekwatnie do sytuacji okazuje uczucia
- wierzy w swoje umiejętności
- jest pewny siebie
- potrafi czekać na swoją kolej
- przeżywa takie emocje jak: dumę, radość, zaciekawienie
- potrafi współdziałać z innymi dziećmi
- odczuwa więź ze swoją grupą rówieśniczą, wychowawcą
- potrafi współodczuwać przeżycia innych dzieci
- przeżywa radości i smutki związane z życiem grupy
- prawidłowo reaguje na niepowodzenia, uwagi nauczyciela i innych osób dotyczące niewłaściwego zachowania
- reaguje prawidłowo na uwagi dotyczące zachowania i postępów w nauce
- potrafi skoncentrować się na zadaniu
- ma odpowiednią motywację; wie po co się uczy, po co to robi
- doprowadza prace do końca
- nie przerywa wykonywanej pracy
- pamięta polecenia
- ma poczucie obowiązku
- utrzymuje uwagę dowolną na zadaniu
- samodzielnie zasiada do prac „szkolnych”
- rozumie i wykonuje polecenia
- stosuje nabyte umiejętności w nowych sytuacjach

Cechy dziecka niedojrzałego emocjonalnie:

- infantylne
- drażliwe - agresywne - wybuchowe
- złości się lub płacze z błahego powodu
- zahamowane
- zalęknione - niepewne
- napięte
- niska odporność na sytuacje trudne
- kłopoty w dłuższym skupianiu uwagi dowolnej
- często popada w konflikty z kolegami
- brak poczucia obowiązku,
- na niepowodzenie może reagować wycofywaniem się (zamknięcie w sobie, bycie na uboczu), błaznowaniem
- poczucie niskiej wartości,

Brak sukcesów w początkowej nauce może doprowadzić do blokady emocjonalnej - dziecko sprawia wrażenie gorzej rozwiniętego, mniej efektywnie nabywa wiadomości i umiejętności.

3. Dojrzałość społeczna to przystosowanie form zachowania dziecka do wymagań środowiska społecznego.

Dziecko dojrzałe społecznie

- prawidłowo nawiązuje kontakty z rówieśnikami i dorosłymi
- potrafi współpracować w zespole pod nadzorem osoby dorosłej
- przestrzega reguł życia w zbiorowości
- przestrzega zawartych umów
- podporządkowuje się dyscyplinie
- wykonuje obowiązki i polecenia
- jest samodzielne (w czynnościach samoobsługowych jak ubieranie się, mycie, czesanie; stara się być samodzielne w odrabianiu lekcji, pakowaniu tornistra)
- potrafi bronić swojego stanowiska
- akceptuje, że osoba dorosła nie zawsze jest do dyspozycji dziecka

- wie co jest dobre, a co złe (np. że nie wolno krzywdzić innych, niszczyć cudzej własności, przywłaszczać sobie znalezionych rzeczy)
- dobrze się czuje w nowym środowisku, podejmuje zadania na rzecz innych np. dyżury
- doświadcza poczucia przynależności do grupy

Dziecko niedojrzałe społecznie

- potrzebuje stałej uwagi rodzica, nauczyciela
- domaga się ciągłego wyróżniania i dąży do uprzywilejowanej pozycji w grupie
- może izolować się od grupy
- unika wspólnych zabaw z kolegami lub łatwo poddaje się dominacji kolegów
- wykazuje bierność
- często wpada w konflikty z kolegami
- jest lękliwe, płaczliwe, nieśmiałe
- jest małomówne, nadwrażliwe
- boi się głośniejszych uwag nauczyciela nawet, gdy skierowane są do innych dzieci
- często pojawia się poczucie zazdrości i złości.

4. Dojrzałość umysłowa

Ściśle wiąże się z rozwojem mowy i poziomem rozwoju funkcji percepcyjno – motorycznych, tzn. z poziomem rozwoju percepcji wzrokowej, słuchowej, rozwojem motorycznym oraz poziomem opanowania podstawowych wiadomości. Zakres wiadomości i umiejętności określa podstawa programowa.

W zakresie wiadomości dziecko powinno:

- mieć tak bogate słownictwo, żeby wyrazić proste treści, opisywać obrazki zdaniami nie robiąc błędów gramatycznych,
- z własnej inicjatywy zadawać pytania i odpowiadać na nie,
- posiadać wiadomości na temat siebie i swojej rodziny, wiedzieć ile ma lat, gdzie mieszka, jak się nazywa,

- znać nazwy zawodu wykonywanego przez rodziców i umieć wyjaśnić na czym on polega,
- nazywać dni tygodnia i pory roku zachowując odpowiednią kolejność.

O poziomie umysłowym dziecka mogą świadczyć m. in. jego rysunki. Rysunki dzieci dojrzałych są bogate w treść, kolory, zawierają dużo szczegółów, są prawidłowo rozmieszczone na kartce.

W zakresie myślenia i procesów pamięciowych powinno:

- kojarzyć związki między kolejnymi faktami (np. w historyjkach obrazkowych)
- zastosować prostą klasyfikację np. wg koloru, kształtu czy wielkości, stosując określenia: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, te są inne
- umieć szeregować przedmioty wg długości, a zbiory wg wielkości - odtwarzać zbiory
- zapamiętywać polecenie wykonania kilku kolejnych czynności po kilkukrotnym powtórzeniu (sekwencje ruchów)
- zapamiętywać treść piosenki, przebieg zabawy - interesować się czytaniem i pisaniem,
- słuchać np. opowiadań, baśni i rozmawiać o nich, opowiedzieć; interesować się książkami.

Poprawna wymowa

- Do 5 lat dziecko ma prawo zniekształcać nieco wymowę, może jeszcze nieco seplenić lub szeplenić (zła wymowa „s” lub „sz”), może zamiast „r” mówić „j” lub „l”, przekręcać trudne słowa.
- Zwykle po ukończeniu 5 r.ż. ruchy języka stają się bardziej precyzyjne, lepsze jest sterowanie aparatem artykulacyjnym.
- Gdy zauważamy utrzymujące się u dziecka seplenie lub złą wymowę „r”, warto skorzystać z konsultacji logopedycznej.

- Dziecko o wadliwej wymowie pisze tak, jak mówi, czyli z błędami. Często unika wypowiedziania się w szkole, aby nie być poprawianym, aby uchronić się przed złośliwymi żartami kolegów.

Oceniając dojrzałość szkolną trzeba także pamiętać, że napięcie emocjonalne może zakłócać sprawności motoryczne, sprawność ruchową – dziecko sprawia wrażenie niezgrabnego, niesprawnego, pozbawionego koordynacji.

Emocje mogą także zakłócać myślenie, procesy umysłowe, zdolność rozumowania, koncentrację. Dzieci takie działają na niższym poziomie, chociaż potencjał mają wyższy.

Czego rodzic robić nie powinien?

- Nie straszyć szkołą, nie przenosić własnych niedobrych doświadczeń szkolnych: „czekaj, w szkole wezmą się za ciebie...”
- Nie przekazywać nieprawdy „zobaczysz będzie tak samo jak w przedszkolu, będziecie się z panią bawić”
- Nie wyrzucać zabawek, nie przekazywać ich innym dzieciom
- Nie wywierać presji na osiągnięcia
- Niewłaściwe postawy wobec szkoły (podważanie kompetencji nauczycieli, krytykowanie),
- Dzielenie się z dzieckiem swoim niepokojem „co to będzie...”, „współczuję Ci, że idziesz do szkoły”
- Przekazywanie lęku „teraz to się zacznie...”, „ja na Twoim miejscu to bym się bała, że ...”
- Brak stymulacji, pomocy i odwrotnie - wykonywanie pracy za dziecko.

Ważne jest, aby spójny był system wychowawczy ojca i matki.

Aby dziecko radziło sobie w szkole rozwijaj:

- ciekawość – ma to kluczowe znaczenie dla procesu uczenia się, skłóń dziecko do zadawania większej ilości pytań, nie śpiesz się z odpowiedzią,

- słuchanie – wiedza i polecenia są przekazywane drogą słuchową, (sprawdź, czy rozumie słuchane bajki?),
- systematyczność, wykonuj w domu podobne ćwiczenia, które dziecko przerabia w przedszkolu
- pewność siebie – jeśli dziecko jest pewne swoich umiejętności i możliwości chętniej będzie podejmować nowe wyzwania (pochwały)
- kontakty z innymi dziećmi – nawiązywanie kontaktów, dzielenie się, oczekiwanie na swoją kolej, szacunek dla innych, rozumienie ich uczuć
- samodzielność – aby w pełni uczestniczyć w życiu szkolnym; samodzielność nie tylko w ubieraniu się (wiązanie sznurowadeł, zapinanie guzików) ale samodzielność myślenia, radzenia sobie.

Co robić, aby pierwszy dzwonek nie kojarzył się ze stresem:

- odwiedź szkołę przed rozpoczęciem roku szkolnego
- wspólnie kup tornister i przybory
- zorganizuj miejsce do nauki (biurko, półki na książki, itp.)
- zadbaj o swoje uczucia; zastanów się, co cię niepokoi
- wyjaśnij czego może spodziewać się w szkole, kogo tam spotka
- pozwól wziąć dziecku „bezpieczny przedmiot”, np. misia
- przemyśl powroty ze szkoły do domu (światlica?)
- dokonaj podziału obowiązków między członkami rodziny

Jeśli dziecko nie osiągnie dojrzałości

- start szkolny tego dziecka jest utrudniony,
- nie poddaje się ono wpływom nauczyciela,
- staje się niechętnie, nie interesuje się zadaniami, jest bierne,
- często pracuje znacznie dłużej przy lekcjach, osiągając mierne efekty
- nie chce odrabiać lekcji
- szybko męczy się podczas odrabiania bo czuje duże napięcie emocjonalne.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 1

15-439 Białystok, ul. Piotrkowska 2

tel. 85-744-53-50, e-mail: ppp1@um.bialystok.pl

Opinie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej po badaniach dojrzałości szkolnej:

- Opinia w sprawie odroczenia spełniania obowiązku szkolnego** - dla dziecka, które nie osiągnęło gotowości szkolnej i nie poradzi sobie w I kl. mimo dodatkowej pomocy.
- Opinia w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno- pedagogiczną** - dla dziecka, które nie jest w pełni gotowe do podjęcia edukacji wczesnoszkolnej, ale przy dodatkowej pracy powinno dać sobie radę.